

7 Infectieziekte

crisistypen	• (dreigende) infectieziekte, waaronder op de mens overdraagbare dierziekte (zoönose)
bevoegd gezag	• burgemeester• voorzitter veiligheidsregio• minister VWS• minister I&M• minister EL&I (bij zoönosen: maatregelen ten aanzien van de dierziekte)
soorten maatregelen	algemeen • maatregelen ten aanzien van individuen• maatregelen ten aanzien van gebouwen, terreinen, goederen en waren• verdeling van vaccins en therapeutische farmaproducten schepen en luchtvaartuigen, (lucht)havens • maatregelen ten aanzien van schepen of luchtvaartuigen• maatregelen ten aanzien van personen en goederen na aankomst schip of luchtvaartuig• maatregelen ten aanzien van vervoers- en (lucht)havenexploitanten maatregelen ter wering, preventie en bestrijding van zoönosen

Algemeen

- De dagelijkse afhandeling van relatief veel voorkomende infectieziekten moet worden onderscheiden van de situatie waarin sprake is van ernstige infectieziekten die een bestuurlijke interventie vereisen.
- Afhankelijk van de infectieziekte, kan één enkel geconstateerd (of waarschijnlijk) geval reeds op een epidemie duiden, vanwege mogelijk vele niet bekende besmettingen.
- Infectieziekten zijn verdeeld in vier groepen, A, B1, B2 en C, met afnemende graad van gevaar; de minister van VWS kan een nieuwe ziekte inschalen (in een groep indelen) en een bestaande ziekte opschalen (in een hogere groep plaatsen).
- Onder groep A vallen vier ziekten: pokken, polio, SARS en (nu nog)

nieuwe influenza A (H1N1); deze laatste ziekte wordt vervangen door virale hemorrhagische koorts.

- Optreden vindt plaats conform de richtlijnen en draaiboeken van het RIVM - Centrum Infectieziektenbestrijding.
- Een infectieziekte kan ook zijn oorsprong vinden in een dierziekte die overdraagbaar is op mensen (zoönose).

Bevoegd gezag

- De minister van VWS geeft leiding aan de bestrijding van een (dreigende) epidemie van een infectieziekte behorend tot groep A.

De voorzitter veiligheidsregio draagt zorg voor de bestrijding van een (dreigende) epidemie van een infectieziekte behorend tot groep A.

De minister kan de voorzitter van de veiligheidsregio opdragen hoe de bestrijding ter hand te nemen, waaronder begrepen het opdragen tot het toepassen van maatregelen waartoe de voorzitter bevoegd is.

- De burgemeester geeft leiding aan de bestrijding van de infectieziekten behorend tot groep B1, B2 en C.
De burgemeester die het aangaat kan de minister verzoeken de bestrijding van een infectieziekte behorend tot groep B1 of B2 over te nemen; de burgemeester voert uit.
- De minister van VWS kan bevelen ('opdracht', 'aanwijzing') geven aan een burgemeester in geval van taakverwaarlozing bij bestrijding van infectieziekten behorend tot groep B1, B2 en C bij ernstig gevaar voor de volksgezondheid.
- De minister van I&M kan bevelen geven aan de gezagvoerder van een schip of een luchtvaartuig inzake de (lucht)haven van aankomst.
De burgemeester – of voorzitter veiligheidsregio ten aanzien van een infectieziekte behorend tot groep A – kan maatregelen treffen inzake passagiers en goederen.
- De minister van VWS voert bestuurlijk afstemmingsoverleg met de minister van I&M en met de betrokken burgemeesters en voorzitters veiligheidsregio.
- De minister van I&M – in overeenstemming met de minister van EL&I – kan vrijstelling verlenen voor toepassing van een verboden biocide.
- De minister van EL&I is bevoegd gezag ten aanzien van wering, preventie en bestrijding van een zoönose voor wat betreft de maatregelen ten aanzien van de dierziekte. De minister van VWS treft de maatregelen ten aanzien van de infectieziekte.

Maatregelen

- Maatregelen kunnen onder meer zijn:
 - personen ter isolatie opnemen in een daartoe door de minister van

VWS aangewezen ziekenhuis (de burgemeester kan handhavend optreden tegen het ziekenhuis) en onderzoek gelasten;

- opleggen quarantaine (isolatie heeft betrekking op mensen waarbij besmetting is vastgesteld of wordt vermoed, terwijl quarantaine betrekking heeft op mensen die mogelijk besmet zijn vanwege contact met een besmet of vermoedelijk besmet persoon);
- verbod verrichten werkzaamheden;
- maatregelen inzake gebouwen, terreinen (sluiten, verbod betreden, ontsmetten), goederen en waren (ontsmetten, vernietigen).
- De minister van I&M kan een (lucht)haven aanwijzen voor aankomend schip of luchtvaartuig.
- De burgemeester kan maatregelen treffen ten aanzien van de toelating tot of de onttrekking aan het vrije verkeer van personen en goederen van het schip of luchtvaartuig nadat het is aangekomen (dat wil zeggen: of de passagiers of goederen van boord mogen en of anderen aan boord mogen).
- De burgemeester kan bevelen geven aan vervoers- en (lucht)havenexploitanten ten aanzien van het geven van voorlichting, het treffen van technisch-hygiënische maatregelen, meewerken aan onderzoek van reizigers naar de aanwezigheid van infectieziekten, controle op aanwezigheid van besmetting, sluiten van gebouwen of terreinen en ontsmetting.
- Voor verdergaande maatregelen inzake vervoer en havens kan de minister van I&M zijn daartoe bestemde noodbevoegdheden aanwenden.
- Ter bestrijding van vectoren (insecten, andere dieren, planten of substanties die drager kunnen zijn van een ziekte) kan de minister van I&M in overeenstemming met de minister van EL&I vrijstelling verlenen voor het gebruik van een verboden biocide.

- De minister van EL&I kan vergaande maatregelen treffen ter wering, preventie en bestrijding van een zoönose voor wat betreft de dierziekte, zoals vervoersverboden, schorsing van markten, opstallen en ruimen, *zie verder de bestuurlijke netwerkkaart dierziekte.*

GGD

- De regionale gezondheidsdienst (met de – historische – naam gemeentelijke gezondheidsdienst, GGD) informeert de burgemeester, voorzitter veiligheidsregio en de Inspectie voor de gezondheidszorg (IGZ) en meldt het geval aan het RIVM, Centrum infectieziektebestrijding.
- De burgemeester treft maatregelen niet dan na advies van de GGD; maatregelen worden door – of onder aanwijzing van – de GGD uitgevoerd.

Vaccins

- De minister van VWS kan regels stellen over de verdeling van vaccins en therapeutische farmaproducten bij beperkte beschikbaarheid of als ten behoeve van de bestrijding van een infectieziekte behorend tot groep A prioriteiten moeten worden gesteld. De minister stemt dit af met de minister van V&J ten aanzien van de openbare orde en veiligheidsaspecten.

Veiligheidsregio, minister VWS en Inspectie voor de gezondheidszorg (IGZ)

- De directeur publieke gezondheid adviseert de burgemeester(s) of voorzitter veiligheidsregio, indien in de algemene keten opschaling plaatsvindt naar grip 3 of 4. De directeur publieke gezondheid vervult dan de functie van operationeel leider in de witte kolom, *zie bestuurlijke netwerkkaart geneeskundige hulpverlening algemeen.*
- In niet-acute situaties kan de minister van VWS – al dan niet op advies van de

IGZ – bevelen geven aan zorgaanbieders.

- In dringende omstandigheden kan de IGZ-inspecteur bevelen geven aan zorgaanbieders.
- Voor de rol van de IGZ-inspecteur als rijksheer, *zie bestuurlijke netwerkkaart geneeskundige hulpverlening algemeen.*

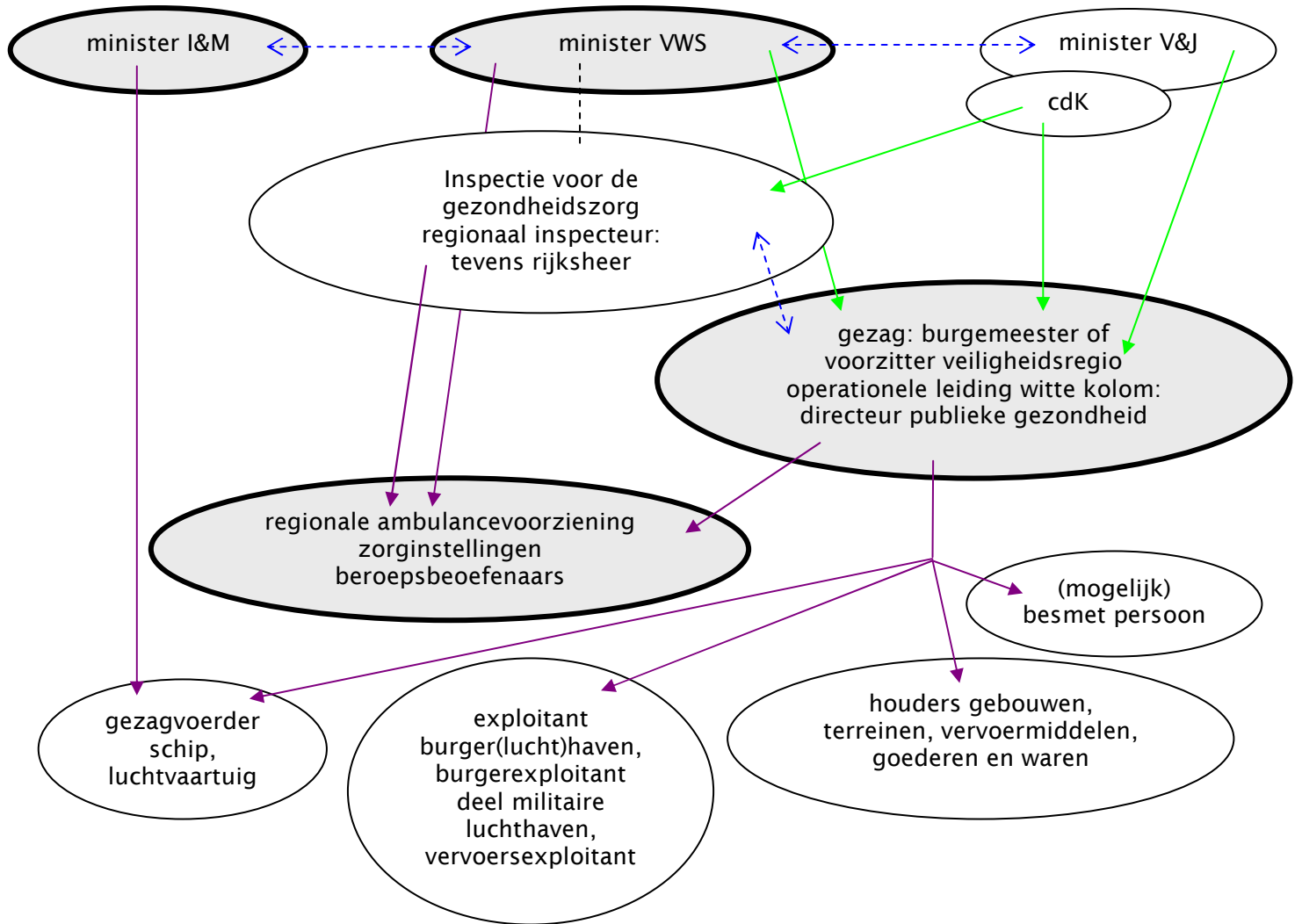
Openbaar ministerie

- De burgemeester informeert direct de officier van justitie vanwege de rechterlijke toetsing van maatregelen van isolatie, medisch onderzoek of quarantaine.

Scheepvaart, luchtvaart

Infectieziektebestrijding

Algemene keten

- > Informatie en afstemming
- Interne lijnen
- > Maatregelen jegens bevolking/bedrijven
- > Bestuurlijk toezicht, tevens onderlinge informatie

NB 1. de GGD voert maatregelen uit voor burgemeester of voorzitter veiligheidsregio

NB 2. de burgemeester en voorzitter veiligheidsregio maken zowel deel uit van de functionele keten infectieziektebestrijding, als van de algemene keten; dat houdt in dat de aansturing door de minister van VWS plaats vindt binnen zijn functionele keten

Bijlage 7: bestuurlijke aandachtspunten infectieziekte

bestuurlijke maatregelen

- Een infectieziekte kan maatschappelijk ontwrichtend werken.
Naast de bestrijding van de ziekte zelf is het daarom essentieel een beeld te hebben van maatschappelijke effecten / neveneffecten met knelpunten, geplaatst in een tijdbalk:
 - feiten: na hoeveel uur zijn waar problemen te verwachten, bijvoorbeeld indien mensen niet meer naar hun werk gaan of indien scholen worden gesloten.
 - netwerk: welke sectoren / ketens zijn getroffen en bepaal (aan de hand van de betreffende netwerkkaart) wie in een keten verantwoordelijk is voor het treffen van maatregelen
 - netwerk: bepaal de rol van het openbaar bestuur en de maatregelen die van het bestuur worden verwacht
- Zijn maatregelen in andere sectoren mogelijk waardoor de kans op besmetting wordt verkleind waarmee de hoeveelheid mensen die tegelijkertijd een beroep kan doen op de medische sector afneemt? Dat wil zeggen: verlengen van de *bell curve* of klokgrafiek, daarmee verlagen van de piek.
- Vaccinatie: bij tekort aan vaccins zullen prioriteiten moeten worden gesteld, hetzij nationaal, hetzij decentraal.
Ook indien het goed is onderbouwd, zal dit leiden tot onbegrip en mogelijk vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid.

zichtbaarheid bestuur, media en informatievoorziening

- Essentieel is de afstemming tussen VWS en gemeenten/regio's over wie wat zegt.
Indien VWS (of RIVM) in een gebied de bevolking informeert, dient dit ten minste te zijn afgestemd met de betreffende gemeenten of regio's.
- In het algemeen voor gemeenten en regio's: wees bedacht wat wel en wat niet gezegd kan worden ter aanvulling op informatie van de centrale overheid.
- Wees zeer proactief ten aanzien van het – doorlopend – informeren van de bevolking ook indien geen sprake zou zijn van risico's.
- Tijdig, open en laagdrempelig optreden van de burgemeester kan de-escalerend werken. Is de burgemeester voldoende zichtbaar? Dat is met name cruciaal indien er sterfgevallen zijn.

coördinatie

- Afstemming tussen Rijkshoer VWS en gemeenten/regio over uitvoering van VWS maatregelen is nodig, in het bijzonder bespreken van mogelijke fricties:
 - is het mogelijk landelijke maatregelen regionaal specifiek uit te voeren om onnodige problemen te voorkomen?
- Afstemming met EL&I (via rijkshoer) is nodig in geval van een zoönose.
- Burgemeester / voorzitter veiligheidsregio: draag zorg voor coördinatie met de betrokken sectoren en organisaties (waaronder de rijkshoeren) op grond van het overzicht van effecten / neveneffecten met name waar de continuïteit van de levering van diensten en producten op het spel staat.
- Betrokken functionele ketens: stem maatregelen af met het openbaar bestuur.
- Een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio fungeert in twee verschillende ketens (algemeen en functioneel: infectieziektebestrijding) en heeft zowel met de minister van VWS te maken als met de commissaris van de Koningin namens de minister van V&J.
Bovendien kan hij te maken krijgen met maatregelen van de minister van I&M.
- Is de commissaris van de Koningin geïnformeerd over ontwikkelingen?
Is de rechtstreekse lijn van commissaris met burgemeester / voorzitter en minister beschikbaar?
- Burgemeester / voorzitter veiligheidsregio: bewaak de coördinatie met de Onderzoeksraad voor veiligheid en betrokken inspecties.

Versie: 2011-1

Uitgave: Provincies Noord-Holland en Flevoland

Auteur: Ernst Brainich

Contact: Tel.: (023) 514 47 25

E-mailadres: kab@noord-holland.nl

Internetadres: www.noord-holland.nl